RUKOPISY Z NAG HAMMÁDÍ

·2·

Rukopisy z Nag Hammádí 2

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.ivysehrad.cz
www.albatrosmedia.cz

Zuzana Vítková, Wolf B. Oerter, Pavel Ryneš, Růžena Dostálová
Rukopisy z Nag Hammádí 2 – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2023

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA

KNIHOVNA
RANÉ KŘESŤANSKÉ
LITERATURY

KNIHOVNA RANÉ KŘESŤANSKÉ LITERATURY

VYDÁVÁ CENTRUM BIBLICKÝCH STUDIÍ
AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY
A UNIVERZITY KARLOVY V PRAZE

EDIČNÍ RADA:
JAROSLAV BROŽ, Th.D., S.S.L.
Prof. PhDr. RŮŽENA DOSTÁLOVÁ, CSc. (†)
JAN A. DUS, Th.D.
Prof. ThDr. PETR POKORNÝ, DrSc. (†)
Prof. PhDr. PAVEL SPUNAR, CSc.

SVAZEK 5

RUKOPISY Z NAG HAMMÁDÍ 2

VYŠEHRAD PRAHA 2023

RUKOPISY Z NAG HAMMÁDÍ

·2·

KODEX VI/2 A 4
KODEX IX/1–3

HROM: DOKONALÁ MYSL
POROZUMĚNÍ NAŠÍ VELKÉ MOCI
MELCHISEDEK
NÓREA
SVĚDECTVÍ PRAVDY

USPOŘÁDALI
W. B. OERTER A Z. VÍTKOVÁ

VYŠEHRAD
2023

Na přebalu:
Kodex IX otevřený na stranách 30–31,
kůže,
4. století po Kr.

Na vazbě:
Postava evokující ztvárnění znaku života (*anch*),
motiv z vazby kodexu II z Nag Hammádí

Studies and Translations © Univ.-Doz. Dr. phil. habil. Wolf B. Oerter,
Mgr. Pavel Ryneš a Zuzana Vítková, Th.D., 2009

Translation © prof. PhDr. Růžena Dostálová, CSc., 2009

ISBN tištěné verze 978-80-7601-877-8
ISBN e-knihy 978-80-7601-894-5 (1. zveřejnění, 2023) (ePDF)

Obsah

Předmluva 11

ÚVOD
(*W. B. Oerter*)

Historie nálezu a vydání 15
Popis 18
Kodex VI 18
Kodex IX 20
Vazba 22
Kodex VI 22
Kodex IX 24
Paleografie 25
Kodex VI 25
Kodex IX 28
Jazyk překladu a jazyk originálu 29
Datování a autorství 32
Koptská abeceda 36
Literatura (výběr) 37

HROM: DOKONALÁ MYSL (NHC VI/2, 13,1–21,32)
(*Úvod, překlad a komentář Z. Vítková*)

Úvod 41
1. *Obsah, zařazení; místo a doba sepsání* 41
2. *Žánr, styl a rétorika textu* 41
3. *Poselství paní hromu* 42
4. *Zjevující bytost a její možné předlohy* 43
Eva 45
Mandejská Ruha 47
5. *Výpověď o božském* 48
6. *Edice a literatura* 48
Hrom: dokonalá mysl (překlad z koptštiny) 50

POROZUMĚNÍ NAŠÍ VELKÉ MOCI (NHC VI/4, 36,1–48,15)
(*Úvod, překlad a komentář P. Ryneš*)

Úvod 63
1. *Název traktátu* 63
2. *Datace* 63
3. *Dochování a obsah* 64
4. *Žánr* 65
5. *Porozumění naší velké moci – šimonovský text?* 66
6. *Edice a literatura* 67
Porozumění naší velké moci (překlad z koptštiny) 68
[Nadpis a úvod] 68
[Stvoření světa a první aión] 69
[Druhý aión] 69
[Hlasatel přicházejícího aiónu] 70
[Hněv archontů a zkáza světa] 71
[Vystoupení antikrista] 72
[Soud nad světem] 72
[Konečný úděl všech] 73
[Název spisu] 73

MELCHISEDEK (NHC IX/1, 1,1–27,10)
(*Úvod, překlad a komentář Z. Vítková*)

Úvod 77
1. *Datace, místo vzniku, zachovanost* 77
2. *Literární žánr* 77
3. *Obsah* 78
4. *Mytologické zařazení* 81
5. *Melchisedek a Kristus* 81
Postava Melchisedeka 82
Melchisedek v našem traktátu 83
Melchisedek v jiných gnostických pramenech 85
6. *Edice a literatura* 87
Melchisedek (překlad z koptštiny) 88
[Nadpis] 88
[Proroctví o Kristu] 88
[Nepravá učení o Kristu] 89
[Představení zjevovatele] 90

[Invokace] 90
[O oběti] 92
[O křtu] 92
[O vzniku všech bytostí] 93
[Adam a Eva; potomci archontů] 93
[Odmítnutí archontů] 94
[Konec časů] 95
[Melchísedekova liturgie] 96
[Invokace] 97
[Strach a zděšení] 98
[Zjevení bratří pokolení života] 98
[Ježíš mluví o svém ukřižování] 99
[Mluví Melchísedek (?)] 100
[Melchísedekovo vítězství nad archonty a odchod zjevovatelů] 100

NÓREA (NHC IX/2, 27,11–29,5)
(*Úvod, překlad a komentář Z. Vítková*)

Úvod 105
1. *Název, datování, jazyk* 105
2. *Literární žánr a obsah* 105
3. *Charakter nauky a vlivy* 107
4. *Mytologický kontext* 108
5. *Postava Nórey* 108
Dcera Adama a Evy; sestra a žena Sétova 108
Žena Noemova 109
6. *Původ mýtu o Nóree* 110
7. *Nórein význam v gnostických textech* 112
8. *Edice a literatura* 113
Nórea (překlad z koptštiny) 114
[Invokace] 114
[Vysvobození] 114
[Zachráněná Nórea] 116
[Budoucí spása] 116

SVĚDECTVÍ PRAVDY (NHC IX/3, 29,6–74)
(*Úvod, překlad a komentář Z. Vítková*)

Úvod 119
1. *Název a zachovanost; autorství* 119
2. *Literární žánr, zařazení a význam* 120
3. *Enkratismus* 121
4. *Gnostická hermeneutika* 123
Ježíš 123
Bůh a demiurg 124
Ježíš a Jan Křtitel 124
Praví věřící a církevní křesťané 125
5. *Antiheretická polemika* 126
6. *Příběh z knihy Genesis 2–3* 127
7. *Edice a literatura* 129
Svědectví pravdy (překlad z koptštiny) 130
[I. Homilie o slově pravdy] 130
[*Pravda oproti Zákonu*] 130
[*Spásné poznání oproti marným nadějím*] 131
[Mučednictví pošetilců] 131
[Prázdná naděje tělesného zmrtvýchvstání] 133
[*Panenství oproti poskvrněnosti*] 134
[*Spása gnostika*] 136
[*Závěr homilie*] 138
[II. Výklad některých biblických motivů a příběhů;
polemika proti různým herezím] 138
[*Tajemství zrození Jana Křtitele a Ježíše*] 138
[*Příběh z knihy Genesis 2–3 („Midraš na hada“)*] 138
[*Poznání Krista a pokolení Zákona*] 141
[*O herezích a rozkolech*] 141
[David, Šalomoun a démoni] 145
[Salamandr v peci] 146

Tabulka rukopisů z Nag Hammádí a jejich zkratek 149
Seznam zkratek 151
Bibliografie 156
Rejstřík spisů 163
Rejstřík osobních jmen 180
Rejstřík místních názvů 183
Rejstřík vybraných pojmů 184
Ediční poznámka 200

Předmluva

Druhý díl vybraných spisů z Nag Hammádí přináší českému čtenáři dalších pět textů z velkého nálezu koptských rukopisů z roku 1945. Tyto traktáty byly před objevem rukopisů z Nag Hammádí zcela neznámé a zahrnují celou škálu textů od textů literárních až po polemický spis namířený proti většinové křesťanské církvi.

Různorodé spisy v našem svazku pojí především to, že všechny v určitém ohledu reprezentují gnostickou interpretativní mytologii. Ukazují, jak gnostická tradice přejímala některé biblické postavy, rozvinula (často též přehodnotila) jejich význam a zahrnula je do svého světa, ať už tyto postavy byly v bibli ústřední (Adam, Eva a had, Ježíš a Jan Křtitel, Noe), spíše okrajové (Melchisedek), nebo se v ní vůbec neobjevují a byly domyšleny na základě několika biblických narážek (Nórea).

I tentokrát děkujeme řadě osobností a institucí: paní Růženě Dostálové za to, že se opět ochotně ujala překladu příspěvku Wolfa B. Oertera, nakladatelství Vyšehrad za vydání knihy a jeho redaktorce Radce Fialové za svědomitou práci s rukopisem. Náš dík patří rovněž Jiřímu Gebeltovi za konzultace k mandejskému náboženství, Pavlu Sládkovi za pomoc při rozplétání Naaminy mytologie v rabínském judaismu a Tomáši Vítkovi za několikeré pročtení velké části textu a mnohé návrhy k jeho přepracování. V neposlední řadě děkujeme i Institute for Antiquity and Christianity za poskytnutí práv k snímkům originálních rukopisů.

Tato kniha by nemohla vzniknout ani být vydána bez finančního přispění Grantové agentury České republiky (projekt č. 401/06/1790 „Výzkum a interpretace textů z Nag Hammádí [II]“), za což také jí patří náš dík, a zázemí poskytnutého Evangelickou teologickou fakultou (výzkumné centrum LC 538) a Egyptologickým ústavem Filosofické fakulty Univerzity Karlovy (výzkumný záměr MSM – 0021620826).

V Praze dne 14. ledna 2009 editoři

ÚVOD

W. B. OERTER

Zadní deska vazby kodexu IV,
kůže

Historie nálezu a vydání

Těžištěm tohoto druhého dílu vybraných spisů z Nag Hammádí jsou dva spisy z kodexu VI a celý kodex IX. Zatímco kodex VI vedle spisů *Hrom: dokonalá mysl* a *Porozumění naší velké moci* obsahuje ještě dalších šest spisů, mezi nimi tři hermetické traktáty, nepříliš zdařilý koptský překlad Platónovy *Ústavy* a dva texty křesťanské, je zde kodex IX svými třemi spisy *Melchisedek*, *Nórea* a *Svědectví pravdy* zastoupen v úplnosti. Než se však budeme věnovat jednotlivým spisům a než popíšeme kodexy, v nichž jsou zachovány, připomeňme si ještě jednou historii nálezu textů z Nag Hammádí. Můžeme tak učinit zcela stručně, protože podrobnější výklad o tomto nálezu najde čtenář v prvním svazku *Rukopisů z Nag Hammádí*.

Jak je známo, 13 kodexů obsahujících 52 spisů, z nichž se skládá nález z Nag Hammádí,[1] bylo objeveno v prosinci 1945 dvěma egyptskými bratry, kteří hledali hnojivo pro svá pole, v zapečetěném hliněném džbánu na úpatí Džebel el-Tárifu u Hamra Dúmu ve středním Egyptě. Hamra Dúm leží poblíž hornoegyptské vesnice Nag Hammádí a po tomto místě byl také nazván celý rukopisný nález.

Jak se to stává u mnoha rukopisů, které nebyly nalezeny při systematických vykopávkách, nedostaly se ani naše kodexy na veřejnost jako ucelený nález, ale vynořily se různými temnými cestami postupně v obchodě se starožitnostmi. První kodex (podle pozdějšího definitivního číslování kodex III) byl v říjnu 1946 zakoupen Koptským muzeem v Káhiře, veřejnost se však o jeho existenci dozvěděla teprve o dva roky později, v lednu 1948. Mezitím se v obchodě se starožitnostmi vynořily části a vazba dalšího kodexu – pozdějšího kodexu I. Poté co se tento kodex dostal z Egypta, stal se po letech nejistoty v květnu 1952 majetkem Ústavu C. G. Junga v Curychu. Jméno tohoto známého švýcarského psychologa pak nesl kodex ještě léta jako oficiální označení (kodex Jung). Mezitím se v průběhu r. 1948 objevily i zbylé kodexy z nálezu v Nag Hammádí a dostaly se do rukou obchodníka se starožitnostmi Fókióna J. Tano. Došlo k jednání mezi ním a Egyptskou správou starožitností. Mezitím zdržely nákup rukopisů nepředvídané události. Kodexy byly sice už v r. 1952 převezeny do Koptského muzea v Káhiře, až do r. 1956 však zůstaly uzavřené v kufru, než byly po objasnění majetkových poměrů konečně zpřístupněny odborné veřejnosti.

---

[1] Pokud bychom chtěli být zcela přesní, měli bychom mluvit jen o dvanácti kodexech, protože z třináctého kodexu se zachovalo pouze osm listů traktátu, které byly už v pozdní antice zasunuty do přední desky vazby kodexu VI, viz J. M. Robinson, „The Construction of the Nag Hammadi Codices“, in: M. Krause (ed.), *Essays on the Nag Hammadi Texts. In Honour of Pahor Labib,* Leiden 1975, str. 171.

Dobrodružný příběh nálezu a spletité cesty, jimiž se kodexy vydaly, než našly konečný domov v Koptském muzeu v Káhiře, se odrážejí i v pohnuté historii vydávání těchto textů. Osobní sympatie a antipatie při poskytování edičních práv a také politické události v Egyptě na začátku a v polovině 50. let 20. století přispěly k tomu, že významní odborníci v oblasti gnóze a koptologie si ještě patnáct let poté, co byl nález z Nag Hammádí znám, stěžovali na jeho vleklé zpracování. Pro příběh edice textů z Nag Hammádí je příznačné, že zpočátku nebyly vydávány úplné kodexy, ale pouze jednotlivé spisy. Při jejich volbě se nepostupovalo „podle čísel", tedy podle číslování kodexů, ale zdánlivě velmi libovolně. Příčina toho spočívala – kromě výše uvedených okolností – konečně i na fyzických předpokladech pro edici příslušného kodexu. Zde je třeba připomenout, že k zasklení papyrů jako základní podmínky, aby s nimi bylo možno řádně nakládat, docházelo v různých časových úsecích. Zatímco kodex III byl zasklen již na podzim r. 1947 a kodex I (Jungův kodex) koncem května 1952, zbytek nálezu – jeho největší část – byl úplně zasklený k dispozici teprve v létě r. 1961.

Jako první kodex, a to ani ne jako hotová publikace, ale pouze ve sloupcových korekturách, byl zpřístupněn kodex III výběrem svých spisů *Tajná kniha Janova* (NHC III/1), *Evangelium Egypťanů* (III/2) a *Rozhovor se Spasitelem* (III/5).[2] Z Jungova kodexu (resp. kodexu I) vyšla jako první text r. 1956 faksimile jeho třetího spisu *Evangelium pravdy* (NHC I/3).[3] Byly to ty stránky z Jungova kodexu, které se nedostaly do Curychu, ale zůstaly s větší částí rukopisného nálezu v Káhiře a teprve později byly identifikovány jako část Jungova kodexu. Spolu s nimi vydal P. Labib ve svém faksimilním vydání i prvních pět traktátů kodexu II, jejichž překlad a komentář pak ještě vyšly ve zvláštním vydání.[4]

Mezníkem v příběhu vydávání textů z Nag Hammádí se stal rok 1970. Tehdy se mezinárodní odborná veřejnost shodla na vydání svazků faksimilií celého rukopisného nálezu z Nag Hammádí, tedy nejen úplných kodexů, ale i vazby, pokud se zachovala, makulatury a mnoha volných listů a zlomků, které nebylo možno přiřadit. Tak se zrodil projekt *The Facsimile Edition of the Nag Hammadi Codices* Ústavu pro starověk a křesťanství („Institute for Antiquity and Christianity") v Claremontu pod vedením J. R. Robinsona. Jako první svazek

---

2 K. Rudolph, *Die Gnosis. Wesen und Geschichte einer spätantiken Religion*, (UTB 1577), Göttingen 1990[3] , str. 54.

3 P. Labib, *Coptic Gnostic Papyri in the Coptic Museum at Old Cairo,* sv. I, Cairo 1956.

4 J. M. Robinson, „Nag Hammadi: The First Fifty Years", in: J. D. Turner – G. M. McGuire (eds.), *The Nag Hammadi Library after Fifty Years. Proceedings of the 1995 SBL Commemoration,* (NHMS 44), Leiden – New York – Köln 1997, str. 9.

této řady vyšly v r. 1972 kodex VI a kodex VII, jako poslední pak v r. 1977 kodex I (někdejší Jungův kodex) a také kodexy IX a X.

Vydávání kodexů a jejich spisů ve faksimiliích ovšem neprobíhalo zároveň s jiným projektem, který byl zahájen ediční řadou *Nag Hammadi Studies* (nyní se jmenuje *Nag Hammadi and Manichaean Studies*): jejím cílem bylo textověkritické vydání jednotlivých spisů. Tento ediční záměr nesmíme samozřejmě zaměňovat s pouhými překlady jednotlivých spisů, které neprovází koptský text. O takové, převážně (německé) první překlady, se koncem 50. let minulého století zasloužil berlínský koptolog H.-M. Schenke, později pak (v 70. letech) Berlínský pracovní kruh pro koptské gnostické spisy („Berliner Arbeitskreis für koptisch-gnostische Schriften").[5] Ale vraťme se k řadě *Nag Hammadi Studies*: nebyla zahájena r. 1972 kodexem VI jako u faksimilního vydání, ale *Evangeliem pravdy* z kodexů I a XII.[6] Že tento text vyšel až jako druhý svazek edice, souvisí s tím, že zde vycházejí i sborníky z konferencí apod.; jako poslední byl pak v r. 1996 vydán kodex VII.[7] Textověkritická vydání spisů z kodexů VI a IX, jimiž se zde zabýváme, vyšla v r. 1979, resp. 1981 jako 11. a 15. svazek řady.[8]

Chtít podrobně vyložit příběh vydávání textů z Nag Hammádí by nás zavedlo příliš daleko, zvláště když se čtenář o tom může podrobně informovat v již zmíněném prvním svazku *Rukopisů z Nag Hammádí*. Budiž řečeno jen tolik: příběh vydávání spisů z Nag Hammádí se stále ještě píše i více než 60 let po jejich nálezu! I když v rámci *Coptic Gnostic Library* je úplný rukopisný nález k dispozici v koptsko-anglickém překladu už ve 4. revidovaném vydání[9] a německý překlad (ovšem bez koptského textu) je nyní k mání rovněž ve studijním vydání *Nag Hammadi Deutsch*[10], stále ještě probíhá francouzský projekt *Bibliothèque Copte de Nag Hammadi*, v jehož rámci vycházejí texty s komentářem a překladem.[11]

---

5 Viz přehled u M. Krauseho, „Die Texte von Nag Hammadi", in: B. Aland (ed.), *Gnosis. Festschrift für Hans Jonas,* Göttingen 1978, str. 243, pozn. 6, a str. 219, pozn. 26.

6 J.-É. Ménard, *L'Évangile de Vérité*, (NHS 2), Leiden 1972.

7 B. A. Pearson (ed.), *Nag Hammadi Codex VII*, (NHMS 30), Leiden – New York – Köln 1996, str. 15–127.

8 D. M. Parrott (ed.), *Nag Hammadi Codices V,2–5 and VI with Papyrus Berolinensis 8502,1 and 4,* (NHS 11), Leiden 1979; B. A. Pearson (ed.), *Nag Hammadi Codices IX and X,* (NHS 15), Leiden 1981.

9 *The Nag Hammadi Library in English,* 4. rev. vyd. Leiden – New York – Köln 1996.

10 H.-M. Schenke – H.-G. Bethge – U. U. Kaiser (eds.), *Nag Hammadi Deutsch. Studienausgabe,* (de Gruyter Texte), Berlin – New York 2007.

11 Jako poslední svazek řady „Textes" vyšel P. H. Poirier, *La pensée première à la triple forme (NH XIII,1)*, (BCNH.T 32), Leiden – Paris – Dudley 2006.

Popis

Kodex VI

Šestý kodex Nag Hammádí, který je napsán podobně jako všechny ostatní kodexy z Nag Hammádí na papyru, se skládá z osmi spisů a jedné písařské poznámky. Dnes je uložen spolu se zbytkem rukopisného nálezu v Koptském muzeu v Káhiře pod inventárním číslem 10549. Číslem VI jej jako první označil J. Doresse[12] a toto označení je dnes platným, oficiálním číslováním a je používáno i Koptským muzeem v Káhiře. Tak tomu ovšem nebylo vždy, jak dosvědčuje pohled na první zprávy o rukopisném nálezu. Tehdy byl počítán jako kodex IX, resp. XI.[13]

Listy tohoto kodexu jsou 27,9 cm vysoké a 14,9 cm široké, ve středu kodexu jsou široké jen 12,9 cm. Zachovalo se celkem 20 archů neboli dvoulistů o 78 stranách.[14] Strany byly vždy nahoře vpravo nebo vlevo číslovány, původní paginace se však zachovala jen na šesti stranách; na většině stran je zachována jen částečně nebo se kvůli poškození nebo mezerám nezachovala vůbec.[15]

Stav zachování textu lze hodnotit jako dobrý, pouze na několika místech je inkoust lehce odřený. Protože horní okraj většiny listů je poškozený, je na těchto stranách v průměru prvních deset řádek neúplných. Jen na několika málo listech se mezery netýkají horní části textu. Zvláštní problém, který nacházíme i u jiných kodexů a který ztěžuje na těchto místech čtení textu, se týká prosvítání kaněk (*blotting*) na stranách 3–7. Protože směrem ke středu kodexu kaňky ubývají, pocházejí snad z klížení vazby a ne z čerstvého inkoustu, z čehož lze usoudit, že listy kodexu byly nejdřív popsány a pak teprve svázány.[16]

---

[12] *Les livres secrets des gnostiques d'Egypte*: *Introduction aux écrits gnostiques coptes découverts à Khénoboskion*, Paris 1958.

[13] J. M. Robinson, „Preface", in: *The Facsimile Edition of the Nag Hammadi Codices. Codex VI*, 1972, str. VIII.

[14] 1 složka = více na sebe složených a svázaných archů; 1 arch nebo 1 dvoulist = 4 strany, 1 list = 2 strany. Dvoulisty byly poskládány na sebe, uprostřed byly přeloženy a svázány do jedné složky, podobně jako tomu bylo u ostatních kodexů z Nag Hammádí (s výjimkou kodexu I, který obsahuje více složek).

[15] D. M. Parrott, *Nag Hammadi Codices V,2–5 and VI with Papyrus Berolinensis 8502,1 and 4,* (NHS 11), Leiden 1979, „Introduction", str. 6; J. M. Robinson, „The Construction of the Nag Hammadi Codices", in: M. Krause (ed.), *Essays on the Nag Hammadi Texts. In Honour of Pahor Labib,* Leiden 1975, str. 170–190, zvl. str. 185.

[16] D. M. Parrott, tamt.

Text tvoří jeden sloupec zarovnaný vlevo, směrem doprava text plyne volně, tedy bez zarovnání k pravému okraji. Počet řádků na jedné straně se velmi liší: tak má strana 34 (AutLog) 32 řádků, strana 37 (MVelM) 35 řádků, strana 72 (Askl-NHC) 38 řádků a poslední stránka (str. 78) dokonce 43 řádků! Při listování faksimilním vydáním kodexu jsou nápadné stránky, kde je text „stísněný“, jako by náš písař měl náhle akutní nedostatek papyru. Právem se pak podivujeme, když na jiném místě kodexu vidíme, že text končí uprostřed na stránky a nový text začíná až na další stránce.[17] Sloupec písma kolísá mezi 9–10 cm na šířku a 21,5–22 cm na výšku. Zdá se, že vpravo od něj byl ponechán širší okraj než na levé straně.

Kodex VI obsahuje tyto spisy:

VI/1 *Skutky Petra a dvanácti apoštolů* (SkPtAp, str. 1–12)
VI/2 *Hrom: dokonalá mysl* (Hrom, str. 13–21)
VI/3 *Authentikos Logos* (AutLog, str. 22–35)
VI/4 *Porozumění naší velké moci* (MVelM, 36–48,15)
VI/5 *Platónova Ústava 588a–589b* (Platón-NHC, 48,16 – str. 51)
VI/6 *Výklad o osmém a devátém nebi* (OsmDev, 52,2–63,32)
VI/7 *Hermetická modlitba z traktátu Asklépios* (ModAskl, 63,33–65,7)
VI/7a) písařská poznámka (65,8–14)
VI/8 *Asklépios* (Askl-NHC, 65,15 – str. 78)

Na první pohled se zdá, že do kodexu VI byly zahrnuty velmi různorodé texty: vyprávění o tom, jak se Kristus zjeví svým učedníkům v podobě obchodníka s perlami a lékaře (SkPtAp), záhadná řeč ženského božstva (Hrom), příběh o pádu a spasení duše (AutLog), apokalyptické dílo, jehož námětem je dějinný průběh od stvoření až do konce světa (MVelM), krátký výtah z Platónovy *Ústavy* (Platón-NHC) a konečně tři hermetické texty (VI/6–VI/8). Navíc ještě v pozdní antice bylo do přední desky vazby – poté co odsud byla odstraněna makulatura, aby se tak získal nutný prostor – dodatečně vloženo osm volných listů spisu *Protennoia ve třech tvarech* z kodexu XIII (NHC XIII/1). To vše vedlo k tomu, že šestý kodex z Nag Hammádí získal pověst „sbírky“ nejrůznějších textů. Nyní však další zkoumání ukázalo, že nejen dodatečné vtělení volných listů spisu z kodexu XIII, který ostatně vykazuje obsahovou příbuznost se druhým spisem našeho kodexu *Hrom: dokonalá mysl*, ale i celá

[17] Tak např. na str. 12 kodexu, kde je poslední stránka prvního traktátu popsaná jen ze dvou třetin a zbytek zůstává prázdný. Co se týče dalších příkladů, viz M. A. Williams – L. Janott, „Inside the Covers of Codex VI“, in: L. Painchaud – P.-H. Poirier (eds.), *Coptica – Gnostica – Manichaica. Mélanges offerts à Wolf-Peter Funk,* (BCNH.É 7), Québec – Louvain – Paris 2006, str. 1029–1035.

stavba kodexu VI sledovala určitý plán a že jednotlivé spisy, na první pohled heterogenní a bez jakékoli souvislosti, byly zvoleny a velmi dobře uspořádány podle určitých představ. Jako červená nit všemi zde obsaženými spisy prochází postava „velké moci“: ve *Skutcích Petra a dvanácti apoštolů* je Ježíš nazýván „Velkou silou, jež uděluje moc“ (VI/1, 6,17), v *Hromu* zjevující bytost říká „přišla jsem od moci“ (VI/2, 13,2n), čtvrtý spis (*Porozumění naší velké moci*) má tuto postavu dokonce v názvu (VI/4, 36,2), resp. v dodatku k titulu (48,14n), ve *Výkladu o osmém a devátém nebi* vysvětluje mystagog, že „obdržel ducha skrze moc“ (VI/6, 52,14–31). K tomu přistupují vzájemná obsahová propojení jiného druhu, která opět uvádějí do souvislosti jiné spisy tohoto kodexu, takže starověký čtenář jej mohl číst a rozumět mu jako „souboru spisů s koherentním poselstvím“.[18]

Z osmi spisů kodexu VI byly před objevením nálezu v Nag Hammádí známy již tři spisy, z toho dva v řeckém originálu (*Platónova Ústava 588a–589b* a *Hermetická modlitba z traktátu Asklépios*) a jeden v latinském překladu (*Asklépios*). Do češtiny byly zatím přeloženy pouze *Skutky Petra a dvanácti apoštolů*[19] a *Hermetická modlitba z traktátu Asklépios*[20].

Kodex IX

Kodex IX z rukopisného nálezu v Nag Hammádí obsahuje tři opět na papyru napsané spisy a dále četné neidentifikovatelné zlomky. Stejně jako ostatní kodexy z Nag Hammádí je uložen v Koptském muzeu v Káhiře, pod inventárním číslem 10553. Jeho číslování vychází z původního úmyslu uveřejnit jej jako devátý kodex celého rukopisného nálezu;[21] toto číslo se pak prosadilo jako dodnes platné, oficiální číslo kodexu.[22]

---

[18] K argumentaci podrobněji viz M. A. Williams – L. Janott, „Inside the Covers of Codex VI“, in: L. Painchaud – P.-H. Poirier (eds.), *Coptica – Gnostica – Manichaica. Mélanges offerts à Wolf-Peter Funk*, (BCNH.É 7), Québec – Louvain – Paris 2006, str. 1043–1048, a M. A. Williams, „Interpreting the Nag Hammadi Library as ‚Collection(s)‘ in the History of ‚Gnosticism(s)‘“, in: L. Painchaud – A. Pasquier (eds.), *Les textes de Nag Hammadi et le problème de leur classification. Actes du colloque tenu à Québec du 15 au 19 septembre 1993*, (BCNH.É 3), Québec – Louvain – Paris 1995, str. 3–50.

[19] P. Pokorný, „Skutky Petra a dvanácti apoštolů“, in: NZA II, str. 85–100.

[20] Z. Vlčková – M. Zvelebil, „Děkovná modlitba z traktátu Asclepius“, in: M. Havrda – R. Chlup – T. Vítek (eds.), *Mediterranea. Sborník k padesátinám Zdeňka Kratochvíla*, Praha 2002, str. 154–167 (překlad koptské, řecké a latinské verze, komentář).

[21] Srv. J. M. Robinson, „Introduction“, in: *The Nag Hammadi Library in English*. Translated and Introduced by Members of the Coptic Gnostic Library Project of the Institute for Antiquity and Christianity, Leiden 1977, str. 11.